

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ПРОГРАМА КУРСУ
«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА
ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ»
ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ЙОГО ВИВЧЕННЯ

РОЗДІЛ «ПРОБЛЕМАТИКА ВИСТУПІВ
ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ»
(для студентів факультету журналістики)

ЛЬВІВ
ПАІС
Видавництво Львів
2015

Львівський національний університет
імені Івана Франка
Факультет журналістики

*Рекомендовано до друку
кафедрою української преси*

Уклав – *Ігор Паславський*

Комп'ютерна верстка – *Павло Лозинський*
Коректор – *Володимир Мельник*

Паславський І.

Програма курсу «Теорія і методика журналістської творчості» та методичні вказівки щодо його вивчення. Розділ «проблематика виступів за-собів масової інформації» (для студентів факультету журналістики). – Львів: ПАІС, 2015. – 16 с.

© Паславський І., 2015

© Видавництво «ПАІС», 2015

Розділ «Проблематика виступів засобів масової інформації» є невід'ємною складовою частиною профілюючої для студентів факультету журналістики дисципліни – «Теорія і методика журналістської творчості». Тут підсумовано і деякою мірою логічно завершено лекційний курс, тому цей розділ вивчають студенти у V семестрі стаціонарної та VII-VIII семестрах заочної форм навчання, що фактично збігається з початком їх спеціалізації на відповідних кафедрах факультету.

Мета вивчення розділу – зорієнтувати студентів у найважливіших проблемах сучасності, встановити причиново-наслідкові зв'язки у виникненні, розвитку й перебігу певних подій, процесів та явищ у царині історії політичної науки, сучасної політики, світової та української економіки, культури, міжнародного життя й світового політичного процесу та криміналістики. Засвоєння головних категорій та оволодіння поняттєвим апаратом кожної із зазначених проблем дає змогу журналістам-початківцям досягнути масштабність та глибину суспільно-політичних, економічних та інших процесів, спрогнозувати тенденції їх розвитку.

Пропонований розділ курсу віднедавна зазнав кардинальних за сутнісними параметрами змін. Раніше в ньому акцентували увагу передусім на основних типових чи, навпаки, на неординарних формах подачі тієї чи іншої проблеми. Ми ж вважали за доцільне змістити акценти, наголосивши на якості публіцистичних виступів, на їх інформаційній насиченості та аналітичній глибині. Така переорієнтація передбачає підвищення компетентності, обізнаності і навіть ерудованості автора публікації в тій сфері, яку він вносить на суд громадськості.

Вибір семи комплексних тем не випадковий. Середньостатистичне друковане видання, як правило, має у своїй структурі відділи, які відповідають назвам пропонованих тем. Поглиблене засвоєння однієї з них, яке передбачає опрацювання основної й додаткової літератури, водночас зорієнтовує студента на співпрацю з конкретним відділом періодичного видання чи з редакцією радіо-, телекомпанії.

З кожної теми студент зобов'язаний опрацювати ті джерела рекомендованої літератури, які виділені півжирним шрифтом.

Окрім запропонованої кількості лекційних і лабораторних занять, у розділі «Проблематика виступів засобів масової інформації» передбачено обов'язкове виконання двох журналістських контрольних завдань, тему

першого з яких студенти погоджують із викладачем заздалегідь у межах вивчених проблем. Упродовж тижня вони зобов'язані підготувати аналітичний публіцистичний виступ обсягом 2 друковані сторінки формату А4 (орієнтовно 6-7 тис. знаків). Друге творче завдання – аудиторне. Час його проведення, а також тему визначає лектор без попереднього інформування студентів. Рекомендований обсяг аудиторного творчого завдання – 4-5 тис. знаків. Отже, навчальний процес максимально наближено до реалій творчої журналістської праці – частину матеріалів штатні творчі працівники готують як планові виступи, а окремі їхні публікації є оперативними матеріалами, і журналісти готують їх у номер газети в «екстремальних» щодо часового виміру умовах.

За два обов'язкові контрольні завдання студенти одержують, залежно від якості журналістського матеріалу, максимально по 20 балів за кожне із них. Сумарна кількість цих балів враховується на іспиті з курсу як модульні контрольні заміри. Ще 10 балів студент отримує за активність на лекційних та семінарських заняттях.

Загалом здобуті теоретичні знання, набуті навички та перші творчі успіхи в межах курсу «Теорія і методика журналістської творчості» стають базою та запорукою плідної журналістської праці для багатьох випускників факультету.

Програма курсу «Теорія і методика журналістської творчості» (розділ «Проблематика виступів засобів масової інформації»)

Тематика курсу	Лекційні заняття (год.)	Лабораторні заняття (год.)
Тема 1. Політична думка в Україні: традиції й новаторство	2	2
Тема 2. Журналістика і політика	4	2
Тема 3. Засоби масової інформації і держава	2	2
Тема 4. Журналістика й економіка	2	4
Тема 5. Журналістика і культура	2	2
Тема 6. Міжнародне життя і журналістика	2	2
Тема 7. Проблеми злочинності у ЗМІ	2	2
Всього	16	16

ТЕМА 1. ПОЛІТИЧНА ДУМКА В УКРАЇНІ: ТРАДИЦІЇ Й НОВАТОРСТВО

1. Політична думка державних та недержавних націй.
2. Основні етапи розвитку української політичної думки.
3. Традиції й новаторство політичної думки.

Список основної літератури

1. *Кедрин І.* У межах зацікавлення // Бібліотека Українознавства. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1986. – Т. 53.
2. *Капелюшний Л.* У нашому домі йде реставрація імперського режиму за ширмою декларативного суверенітету // *Універсум.* – 2011. – № 1–2. – С. 19–35.
3. *Кухта Б.* З історії української політичної думки. – К., 2007. – С. 170–182.
4. *Паславський І. І.* Ідея суверенної держави в дорадянській українській публіцистиці ХХ ст. // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. IV Всеукр. наук.-теорет. конф., 19–20 груд. 1997 р. / За ред. М. М. Романюка. – Львів, 1998. – С. 159–169.

Список додаткової літератури

1. Українська суспільно-політична думка ХХ століття: Документи і матеріали: В 3 т. – Нью-Йорк, 1983.
2. *Кость С. А.* Західноукраїнська преса першої половини ХХ століття у всеукраїнському контексті. – Львів: Видавничий центр Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. – 513 с.

Орієнтовний план семінарських занять

Суть поняття «політична думка». Політична думка державних і недержавних націй. Політичні погляди Кирило-Мефодіївського товариства (1846–1847). Політичні погляди М. Драгоманова, І. Франка, Ю. Бачинського, М. Міхновського, М. Грушевського, В. Винниченка, В. Липинського, Д. Донцова.

Традиції та новаторство сучасної української політичної думки: пріоритет національного чи соціального визволення, ідеї федералізму, культурно-національної автономії та двопалатного парламенту; слов'янський, євроазіатський союзи та інші наддержавні утворення, проблема народної міліції та армії; геополітичні орієнтири України – Схід чи Захід. Розвиток сучасної політичної думки в засобах масової інформації.

Завдання для самостійної роботи

З друкованих засобів масової інформації студенти добирають цікаві публікації на політичні теми як ілюстрації до виступів на семінарських заняттях.

ТЕМА 2. ЖУРНАЛІСТИКА І ПОЛІТИКА

1. Місце та роль ЗМІ в політичній системі демократичного суспільства.

2. Критерії журналістської оцінки політичної ситуації.

3. Журналістика і популізм.

4. Громадська думка і політика.

5. Портрет політичного лідера в журналістиці.

Список основної літератури

1. *Климанська Л. Д.* Соціально-комунікативні технології в політиці: таємниці політичної «кухні»: Монографія. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2007. – С. 9–57.

2. *Черняев А.* Феномен Горбачева в контексте лидерства // *Международная жизнь.* – 1993. — № 7. – С. 50–64.

3. *Литвин В.* Леонід Кравчук: політик і людина: Штрихи до політичного портрету // *Політологічні читання.* – 1995. – № 1. – С. 192–223.

4. *Паславський І. І.* Засоби масової інформації в політичній системі демократичного суспільства // *Зб. праць каф. укр. преси.* – Львів. – 1996. – Вип. 2. – С.49-56.

5. *Братерство кінця: Із щоденника Юрія Панкова, журналіста і лісоруба // Універсум.* – 2010. – № 11–12.

Список додаткової літератури

1. *Романюк А. С.* Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада Плюс, 2008. – 392 с.
2. *Панарин И. Н.* Информационная война и выборы. – М.: Городец, 2003. – 416 с.

Орієнтовний план семінарського заняття

Суть поняття «політична система суспільства». Політична система демократичного і тоталітарного суспільств. Структура політичної системи та її основні компоненти. Політична організація суспільства: держава, політичні інститути, партії та громадські організації, що займаються політичною діяльністю. Політичні та правові норми. Політична свідомість і політична культура. Взаємозв'язок ЗМІ з кожним компонентом політичної системи та їх взаємовпливи.

Суть поняття «політична ситуація». Стабільні та нестабільні політичні ситуації. Критерії оцінки політичних ситуацій. Політичні конфлікти та кризи. Прямо пропорційна залежність ролі та значення ЗМІ від конкретної політичної ситуації в демократичному суспільстві.

Суть поняття «громадська думка». Хто формує громадську думку в демократичному суспільстві? Вплив громадської думки на політичні рішення та на перебіг політичних подій. Мета вивчення політиками громадської думки.

Популізм як політична категорія. Раціональне та ірраціональне в популістських теоріях на конкретному етапі розвитку суспільства. Найвідоміші популісти сучасності: їх стиль та методи політичної боротьби. Доцільність поширення популістських теорій засобами масової інформації.

Критерії визначення політичного лідера. Політичний лідер і суспільно-політичні й економічні процеси в державі. Ревізіоністський характер політичних портретів у ЗМІ.

Обговорення та поглиблений аналіз першого контрольного завдання – розширеного журналістського аналітичного тексту. Участь в обговоренні матеріалів беруть усі без винятку студенти лабораторної групи, а викладач підсумовує обговорення і, відповідно, оцінює матеріали студентів.

ТЕМА 3. ЗМІ І ДЕРЖАВА

1. Вплив ЗМІ на формування і функціонування політичної влади в Україні.

2. Парламентська публіцистика та її особливості.

3. Преса і вибори.

4. Політична реклама у ЗМІ.

5. Імідж політичного лідера: роль ЗМІ.

Список основної літератури

1. *Паславський І. І.* Вплив преси на формування та функціонування політичної влади // Зб. праць наук.-досл. Центру періодики. – Львів, 1996/1997. – Вип. 3/4. – С. 374–378.

2. *Паславський І. І.* Парламентська публіцистика: особливості, здобутки й прорахунки // Зб. праць каф. укр. преси. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2000. – Вип. 3. – С. 233–239.

3. *Паславський І. І.* Політична реклама в телепросторі України // Телевізійна й радіожурналістика (Історія, теорія, практика: погляд у майбутнє) / Зб. наук.-метод. праць. – Львів, 1999. – Вип. 2. – С. 229–235.

Список додаткової літератури

1. *Кіс Т. І.* Вибірні системи та їхні політичні наслідки // Нова політика. – 1996. – № 2, 4.

2. *Маркман Ш.* Вибори. – К., 1998.

3. *Грабовська С., Романюк А., Скоцилас Л.* Адміністративний ресурс у виборчій кампанії та способи його нейтралізації. – Львів: Центр політичних досліджень Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2005.

Орієнтовний план семінарського заняття

Зміст категорії «політична влада». Влада політичних партій та громадсько-політичних організацій і форми її вияву в демократичних режимах. Особливості висвітлення пресою діяльності уряду в Україні. Судова влада і преса. Парламентська публіцистика. Спільні й відмінні

ознаки парламентської публіцистики різних політичних режимів. Виборчі системи та виборчі технології. Преса як суб'єкт виборчого процесу. Політична реклама в Україні. Відверта і прихована політична реклама у друкованих та електронних ЗМІ. «Виборча преса» як феномен посттоталітарних держав. Імідж політичних діячів у пресі.

Завдання для самостійної роботи

З друкованих засобів масової інформації студенти добирають яскраві приклади парламентської публіцистики, відвертої або прихованої політичної реклами, «іміджевих» публікацій та пропонують їх для обговорення на семінарському занятті, акцентуючи увагу на редакційних та авторських досягненнях чи, навпаки, на невдачах.

ТЕМА 4. ЖУРНАЛІСТИКА Й ЕКОНОМІКА

1. Світова економіка: реалії та перспективи розвитку на початку XXI ст.

2. Світова фінансова криза та її вплив на розвиток економіки України.

3. Основні тенденції висвітлення у ЗМІ економічної тематики.

4. Становлення банківської системи ринкового типу. Банківська криза в Україні.

5. Безробіття: соціально-економічні проблеми.

6. Журналістський колектив в умовах ринкової економіки.

7. Економічний аспект свободи преси. Редакційний менеджмент.

Список основної літератури

1. *Нашою реальністю є світовий ринок // Журнал «Ї». – 2000. – № 19. – С. 5–18.*

2. *Данилишин Б.* Світова фінансова криза – тест для України // Дзеркало тижня. – 2008. – 11 жовт.

3. *Гарсайд Ч.* Издательство газеты как предпринимательство на Западе // Международная жизнь. – 1993. – № 10.

4. *Паславський І. І.* Преса і влада: ідеї, реалії та перспективи // Теоретичні та організаційні проблеми формування репертуару української книги

та періодики: Доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф., 25–26 серп. 1995 р. – Львів, 1996. – С. 250–262.

5. *Паславський І. І.* Преса як особливий вид підприємництва // Генеза-експерт. – 1998. – № 5. – С. 44–48.

Список додаткової літератури

1. *Якутин Ю.* Экономика – фундамент независимости прессы // Журналист. – 1997. – № 2. – С. 2–5.

2. *Еремин И.* Особый вид производства нуждается в особом отношении // Международная жизнь. – 1993. – № 10.

3. *Гутиря С. І.* Незалежна преса і нова влада // Наукові записки Інституту журналістики. – К.: Інститут журналістики, 2006. – Т. 22. – С. 40–44.

Орієнтовний план семінарських занять

Заняття 1

Основні тенденції розвитку економіки на початку ХХІ ст. у США, Європі та Японії. Світова фінансова криза: її масштаби та наслідки. Міжнародні організації про фінансову кризу в Україні. Енергозалежність та енергозатратність економіки України. Тенденції розвитку економіки України: дефіцит обігових коштів; зменшення платоспроможного попиту, збільшення бюджетного дефіциту; урізання соціальних програм; зростання внутрішньої та зовнішньої заборгованості, зниження конкурентоспроможності вітчизняних товарів і послуг; посилення податкового тиску на українського виробника, замасковане під лібералізацію податків.

Монетарна політика НБУ: полеміка щодо вибраного курсу. Становлення й формування банківської системи України. Жорстка політика НБУ щодо статутних фондів комерційних банків. Ірраціональна територіальна структура банківської системи. Кредитний «портфель» банку. Банківський капітал в Україні: іноземні інтервенції.

Взаємозв'язок між інфляційними процесами і зайнятістю населення. Безробіття і криміногенна ситуація. Західна «класична» теорія безробіття. Теорія Джорджа Кейнса щодо зайнятості працездатного населення. Добровільне і вимушене безробіття. Фрикційне, структурне і циклічне безробіття. Висвітлення проблем зайнятості населення в українських засобах інформації.

Діяльність МВФ, Світового банку та інших міжнародних фінансових організацій в Україні. Полеміка у ЗМІ щодо перспектив співпраці України із зазначеними вище організаціями. Феномен підприємництва в Україні. Практика лобювання інтересів. Економічна публіцистика на шляху від економічної «тріскотні» до ґрунтовних економічних оглядів та інформаційно насичених повідомлень.

Завдання для самостійної роботи

Зі спеціалізованих та масових періодичних видань студенти добирають по одному якісному матеріалові й на семінарському занятті порівнюють форми їх подання на газетних чи журнальних шпальтах, змістові відмінності, а також особливості стилю та манери викладу фактологічного матеріалу.

Заняття 2

Прибуткові та збиткові журналістські колективи: особливості їх утвердження на інформаційному ринку України. Структура редакційних колективів: тенденція до збільшення кількості нетворчих працівників. Редакційний менеджмент та комерційна діяльність редакційних колективів в умовах інфляції та тривалого періоду спаду виробництва. Газетний бізнес в Україні: його регіональна специфіка.

Основні статті видатків друкованих засобів масової інформації: послуги зв'язківців, вартість паперу, поліграфічні послуги. Взаємозв'язок між кількістю рекламних повідомлень і станом функціонування вітчизняного виробництва. Практика вибіркової державної підтримки редакційних колективів та її політичні наслідки. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу)» про права й обов'язки засновників ЗМІ, їхніх видавців, редакційних колективів, про основні засади їх ефективної співпраці. Редакційні колективи та первинні журналістські організації як засновники та співзасновники періодичних видань. Закриті акціонерні товариства в інформаційній сфері. Редакційно-видавничі комплекси із завершеним циклом виробництва. Кур'єрські служби редакційних колективів: структура та специфіка становлення.

ТЕМА 5. ЖУРНАЛІСТИКА І КУЛЬТУРА

1. Глобальні проблеми української культури та їх висвітлення в сучасних українських ЗМІ.
2. Світові моделі державної підтримки національної культури.
3. Концепція державної культурної політики України.
4. Журналістика і проблеми масової культури.

Список основної літератури

1. Концептуальні основи розвитку української культури // Культура і життя. – 1997. – 12 лют.
2. *Зернецька О. В.* Нові засоби масової комунікації. – К., 1993.
3. *Стеценко В.* Культура в термінах від «А» до «Я». Культурологічна абетка: Навч. посіб. для студ. та виклад. ун-ту. – Львів, 2005.

Список додаткової літератури

1. *Огієнко І.* Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. – К., 1992.
2. *Антонович Д.* Українська культура. – Мюнхен, 1988.
3. *Семчишин М.* Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Митрополит Андрей Шептицький. З філософії культури // Наша культура. – 1935. – Ч. 4. – С. 201–207.
5. Навчальний посібник “Лекції з історії світової та вітчизняної культури” / За ред. проф. А. В. Яртия та проф. В. П. Мельника – Львів: Світ, 2005. – 33 др. арк.

Орієнтовний план проведення семінарського заняття

Суть поняття «культура». Особливості розвитку української культури у недержавний період. Українські культурні цінності за кордоном. Проблема збереження культурних пам'яток за умов економічної кризи в державі. Підготовка професійних кадрів у царині культури. Соціальний статус працівників культури. Падіння престижу професії. Висвітлення проблем функціонування закладів культури у місцевій та загальноукраїнській пресі.

Американська, британська та французька моделі державної підтримки національної культури. Основні напрями реформування культурної політики держави. Вузлові моменти реформи. Основні етапи реформи культурної сфери.

Спеціалізовані періодичні видання та окремі теле- й радіопередачі, що висвітлюють проблеми культури в Україні: загальна характеристика та специфіка розвитку. Висвітлення проблем культури в загальнополітичних періодичних виданнях. Духовне відродження нації та українська публіцистика.

Масова культура як форма замаскованого неоколоніалізму. Взаємозв'язок масової культури і комерціалізації засобів масової інформації. Маніпулятивний характер масової культури, її вульгаризація.

Проведення ділової гри «Творчий звіт академічної групи, присвячений...». Тривалість виступу кожної групи – 15-20 хв. Головне завдання: у сатиричній формі передати колорит вечірки в сільському будинку культури або (на вибір) спародіювати виступи журналістів тенденційних друкованих періодичних видань і телерадіокомпаній.

Від кожної студентської групи обирають «авторитетних» осіб до високоповажного журі, які в стислій і дотепній формі мають висловитися щодо мистецького рівня й актуальності виступів студентів, визначити групу-переможця.

Завдання для самостійної роботи

З друкованих засобів масової інформації студенти добирають якісні журналістські публікації про сучасний стан української культури та обговорюють їх на семінарському занятті з погляду професійної довершеності.

ТЕМА 6. ЖУРНАЛІСТИКА І МІЖНАРОДНЕ ЖИТТЯ

1. Сучасна міжнародна політика України. Чинники, які її визначають.

2. Основні компоненти силового потенціалу держави, їх вплив на зовнішню політику.

3. Законодавство України про державні таємниці у сфері міжнародних відносин.

4. Вплив ЗМІ на міжнародні політичні процеси. Журналістське прогнозування міжнародних відносин.

5. Світовий та національний інформаційний простір.

Список основної літератури

1. Шкляр В. І. Преса як засіб міжнародного спілкування (журналістика і дипломатія) / За ред. М. М. Романюка // Зб. праць наук.-досл. Центру періодики. – Львів, 1998. – Вип. 5. – С. 246–256.
2. Силіна Т. Третій сорт // *Дзеркало тижня*. – 2008. – 14–20 черв.
3. Нагайло Б. Малкольм Маггерідж і голод в Україні 1932–1933 років // Креденс. – 2008. – 4 листоп.

Список додаткової літератури

1. Демченко В. *Сын за отца: Очерки*. – *Днепропетровск, 2007*. – 80 с.

Орієнтовний план семінарського заняття

Формування геополітичного оточення України. Дезінтеграційні та децентралізувальні процеси у країнах Східної Європи. Інтеграційні процеси в Західній Європі. Без'ядерний та позаблоковий статус України. Основні засади та напрями зовнішньої політики держави. Новий світовий порядок. Структури європейської безпеки та участь у них України (ОБСЄ, ЄС, Рада Європи та ін.). Західні та вітчизняні наукові концепції щодо політичних орієнтирів України. Проблема «Україна-НАТО». Українсько-російські відносини: вплив грузинського північно-осетинського конфлікту. «Газова війна» – інформаційний аспект.

Компоненти силового потенціалу держави: стан військово-промислового комплексу; геополітичний, економічний, технологічний, науковий, культурний, дипломатичний чинники.

Державні таємниці у сфері міжнародних відносин. Участь журналістів у міжнародних переговорних процесах. Утвердження вітчизняних засобів масової інформації у світовому інформаційному просторі. Українські видання, теле- і радіопрограми за кордоном: загальна характеристика та найближчі перспективи їх діяльності.

Міжнародна українська публіцистика: важкий шлях становлення. Проблематика журналістських публікацій на міжнародні теми на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Особливості підго-

товки публіцистичних виступів у країнах з різними політичними режимами.

Мережа зарубіжних кореспондентів в Україні. Робота власних і спеціальних кореспондентів вітчизняних засобів масової інформації за кордоном: реалії та прогнози.

Світовий інформаційний простір. Національний інформаційний простір. Інформаційна безпека держави: суть поняття та критерії оцінки. Інформаційна політика держави на етапі демократичних перетворень українського суспільства. Роль і значення друкованих та електронних засобів масової інформації в утвердженні України у Європі і світі як самостійної, незалежної держави.

ТЕМА 7. ПРОБЛЕМИ ЗЛОЧИННОСТІ І ЗМІ

1. ЗМІ про стан злочинності в Україні.

2. Основні тенденції висвітлення у ЗМІ кримінальних подій.

3. Насильство в електронних та друкованих ЗМІ.

4. Методика підготовки журналістських матеріалів на кримінальну тематику. Правовий та етичний аспект.

Список основної літератури

1. *Порфімович О. Л.* Особливості підготовки майбутніх журналістів для роботи з інформацією на кримінальну тематику (в світлі вимог Болонської конвенції) // Науковий вісник (додаток до газети «Іменем Закону»). – 2007. – № 2. – С. 3–6.

2. *Бойко А. М.* Детермінація економічної злочинності в Україні в умовах переходу до ринкової економіки (теоретико-кримінологічне дослідження): Монографія. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2008. – С. 309–337.

3. *Ад, которий рядом с нами // Журналист. – 1993. – № 4. – С. 12–15.*

4. *Паславський І. І.* Кримінальна тематика в українських ЗМІ: невтішні тенденції // *Ex professo: Зб. наук. праць / Ред. кол.: В. Д. Демченко (відп. ред.) та ін.* – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетров. ун-ту, 2001. – Вип. 3. – С. 69–77.

5. *Паславський І. І.* Верховенство безправ'я // *Медіакритика.* – 2008. – Вип. 16. – С. 33–36.

Список додаткової літератури

1. *Саркісова Э. А.* Общественное мнение в борьбе с преступностью. – Минск, 1975.
2. *Харви Крис.* Сенсации, за которые репортер платит стрессом: ужас и чувство тревоги – постоянные спутники репортеров, пишущих на криминальные темы // Журналист. – 1996. – № 10. – С. 60–62.

Орієнтовний план семінарського заняття

Проблема незайнятості працездатного населення і збільшення кількості злочинів у суспільстві. Соціальна захищеність і правопорушення. Економічні мотиви правопорушень. Алкогольна і наркотична залежність та їхній вплив на характер і кількість протиправних дій. Засоби масової інформації про роботу правоохоронних органів і системи судочинства.

Резонансні кримінальні злочини: особливості їх висвітлення у друкованих виданнях, телевізійних та радіопередачах. Політичні мотиви у кримінальних справах. ЗМІ про корупцію та хабарництво в правоохоронних органах, у державних управлінських структурах та в органах судової влади. Образ пересічного порушника закону в українській пресі. Публікації на замовлення про сучасний кримінальний світ: основні ознаки і періодичність.

Профілактика правопорушень у ЗМІ: традиції і реальність. Популяризація каналами засобів масової інформації українського законодавства. Ефективність журналістських публікацій з правоохоронної проблематики та шляхи її підвищення.

ЗМІ про природу, характер та засади організованої злочинності в Україні, основні чинники збільшення кількості правопорушень у молодіжному та підлітковому середовищі. Побутові злочини. ЗМІ про причини побутових правопорушень. Спеціалізовані видання і програми: загальна характеристика та основні параметри їх діяльності.

Завдання для самостійної роботи

З друкованих засобів масової інформації студенти добирають якісні журналістські публікації, в яких йдеться про проблеми злочинності, та обговорюють їх на семінарському занятті з погляду професійної довершеності.

Сценарій ділової гри
«Зустріч кандидатів у народні депутати України
з виборцями мажоритарного округу»

(Рекомендовано провести на лабораторному занятті № 2
з теми «Журналістика і політика»)

Учасниками цієї ділової гри є студенти всього курсу. Викладач заздалегідь обирає двох студентів, які виконуватимуть роль кандидатів у депутати парламенту. "Політики" обирають собі групу прихильників (8-10 осіб) і разом з нею працюють над вступним словом. Група підтримки визначає політичне кредо претендента на депутатський мандат, його ідеологічні тиради та політичну платформу. Група визначає, чи буде кандидат представником певної політичної партії, громадсько-політичної організації, чи виступатиме як незалежний кандидат.

Очевидно, група підтримки кандидата має спрогнозувати перебіг подій на майбутній зустрічі з "електоратом", як, зрештою, і спрямувати її у бажане для "політика" русло.

З цією метою напрацьовують «козирні» для кандидата запитання із зали та дотепні й лаконічні варіанти відповіді на них у випадку, коли політик «на коні», або, навпаки, дуже ґрунтовні й виважені, коли недоброзичливі гострі запитання із зали значно переважають.

Група підтримки не пропускає можливості «подбати» й про кандидата-суперника і пропонує низку тактичних заходів на зразок упереджених запитань та в'їдливих записок, щоб зменшити ймовірність позитивного для нього підсумку зустрічі.

Із непоінформованих студентів на занятті добровільно формується найчисельніша (приблизно 20-30 осіб) група, яка виконуватиме роль виборців.

Усі інші студенти представлятимуть на цій зустрічі засоби масової інформації: незалежні, тобто реально неупереджені видання (5-6 осіб), видання, що віддають перевагу кандидатові № 1, та видання, які симпатизують кандидатові № 2.

Роль представника окружної виборчої комісії виконує викладач.

За матеріалами ділової гри всі студенти готують журналістський аналітичний виступ відповідно до зіграних ними ролей: групи підтримки – прес-релізи, представники незалежної преси максимально об'єктивно і прав-

диво висвітлюють подію, представники заангажованих видань – покращують публікацією імідж «свого» кандидата, наголошуючи тільки на позитивних результатах зустрічі. І дещо невдячне завдання виконують ті, хто представляє електорат: вони мусять написати гострий критичний матеріал про кандидатів та їх зустріч із виборцями.

Вимогою до всіх студентських матеріалів є те, що вони не повинні ображати честі й гідності героя публікації та виходити за межі професійної журналістської етики.

Бажана умова – іронічний стиль викладу.

Додаток 2

Критерії оцінювання

студентських творчих контрольних завдань

1. Виразна загальна спрямованість матеріалу, що передбачає обов'язкову відповідь на запитання, у якому виданні він може бути надрукований, чому?

2. Інформаційний чи аналітичний цей матеріал? Наскільки відповідає ознакам того чи іншого жанру?

3. Наскільки заголовок відповідає змісту матеріалу? Образність, дотепність, лаконічність, експресивність заголовка або виправдана їх відсутність. Чи можливі інші варіанти заголовка, а також чому цей заголовок у матеріалі можна вважати не зовсім вдалим?

4. Інформаційна насиченість матеріалу. Його ритм і тон.

5. Чи вдалося авторові заінтригувати читача? Які професійні прийоми при цьому використано?

6. Мовностилістичне оформлення тексту.

7. Наскільки аргументованою та переконливою є позиція автора. Які види аргументів використовує автор?

8. Які міркування, погляди, позиції автора є дискусійними або хибними?

9. Що, на вашу думку, потрібно зробити, щоб матеріал став структурно цілісним й логічно завершеним?

10. Яка прогнозована ефективність цього газетного чи ефірного виступу?

11. На яку читацьку або глядацьку аудиторію розрахований матеріал і, отже, чи є він цілеспрямованим та адресним?

Підписано до друку 28.08.2015.
Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,93.
Наклад 100 пр.

Віддруковано ТзОВ “Видавництво “ПАІС”
Реєстраційне свідоцтво ДК № 3173 від 23 квітня 2008 року
вул. Гребінки, 5, оф. 1, м. Львів, 79007
тел. (032) 225-60-14, (032) 261-24-15
e-mail: pais@mail.lviv.ua; <http://www.pais.com.ua>

